MALTA

QORTI TAL-MAGISTRATI (MALTA)

MAGISTRAT DR.
CONSUELO-PILAR SCERRI HERRERA

Seduta tas-26 ta' Mejju, 2009

Avviz Numru. 581/2005

Care Services Limited

Vs

Mario Muscat u Alfred Vella

Il-Qorti:-

Rat l-avvizipprezentat mis-socjeta attrici fejn talbet lil din il-Qorti tikkundanna lill-konvenuti jhallsuha d-danni sofferti minnhom kawza t'incident li sehh nhar it-tnejn w ghoxrin (22) t'Ottubru 2003 waqt tragit bil-vettura bin-numru ta' registrazzjoni HSY-017 proprjeta ta' Mario Muscat li kienet misjuqa minn Alfred Vella f'liema incident Giulia Ellul Sullivan sofriet griehi ta' natura gravi, liema tragit kien qieghed isir mill-konvenuti, wara li s-socjeta attrici ordnat servizzi ta' transport minghand il-konvenuti, liema servizz gew esegwiti b'mod negligenti u kawza ta' tali negligenza, s-socjeta attrici sofriet danni.

Bl-ispejjez inkluz dawk tal-Ittra Ufficcjali datata erbatax (14) t'Ottubru 2005.

Ai fini ta' kompetenza, gie dikjarat li d-danni ma jeccedux il-hamest elef lira maltin (LM5,000).

Rat in-nota t'eccezzjonijiet tal-konvenuti fejn esponew bir-rispett li:-

1. Preliminarjament, l-inkompetenza ta' din l-Onorabbli Qorti *ratione materie* stante li billi l-kawza si tratta t'incident tat-traffiku fejn id-danni ma jeccedux il-hamest elef lira maltin (LM5,000), din il-vertenza kellha tigi riferuta lic-Centru Malti tal-Arbitragg u dan a tenur tal-Avvizi Legali Numru 419/2004 u 279/2005.

2. Salv eccezzjonijiet ohra permessi mill-ligi.

Rat in-nota tal-konvenuti li permezz taghha esebew kopja legali tas-sentenza fl-ismijiet **Aquatess Limited vs Alfred Vella et** deciza fl-erbgha w ghoxrin (24) ta' Gunju 2005 moghtija minn din il-Qorti diversament preseduta.

Rat il-verbal tal-Qorti datat ghaxra (10) t'Ottubru 2006 (fol. 26) fejn iddikjarat li kienet rat ir-raba skeda tal-Kap 387 paragrafu 112, w iddikjarat li m'ghandhiex gurisdizzjoni fir-rigward w ghalhekk, mhux ser tiehu konjizzjoni ulterjuri ta' l-istess.

Rat is-sentenza moghtija mill-Qorti tal-Appell fl-ismijiet **Care Services Limited vs Mario Muscat u Alfred Vella** deciza nhar it-tnax (12) t'April 2007 fejn annullat u hasret il-provediment moghti minn din il-Qorti diversament preseduta nhar l-ghaxra (10) t'Ottubru 2006 u fejn irrimettiet l-atti lura lill-istess l-ewwel Qorti ghad-determinazzjoni u decizjoni skond il-ligi tal-eccezzjoni tal-inkompetenza sollevata mill-konvenuti.

Rat illi nhar l-ghaxra (10) ta' Dicembru 2007 l-attur esebixxa nota ta' sottomissjonijiet dwar l-ewwel eccezzjoni sollevata mill-konvenuti dwar l-inkompetenza *ratione materia* u dan bil-visto tal-kontro parti.

Rat is-risposta tal-konvenuti pprezentata nhar l-erbatax (14) ta' Jannar 2008.

Rat is-sentenza preliminari moghtija nhar t-tmienja (8) t'April 2008 minn din il-Qorti kif preseduta fl-istess ismijiet premessi, fejn cahdet l-eccezzjoni sollevata mill-konvenuti w iddikjarat li hija ghandha kompetenza sabiex tisma u tiddeciedi l-kawza odjerna.

Rat ir-rikors tal-konvenuti ipprezentat fl-atti nhar l-ghaxra (10) t'April 2008 fejn talbu lil din il-Qorti tawtorizzhom jipprezentaw nota t'eccezzjonijiet ulterjuri u dana sabiex il-kawza tkun tista tigi kontestata fuq il-mertu.

Rat id-digriet taghha tal-erbatax (14) t'April 2008 fejn laqghet l-istess talba tal-konvenuti ghal prezentata tal-eccezzjonijiet ulterjuri.

Rat in-nota t'eccezzjonijiet ulterjuri tal-konvenuti ipprezentata nhar tmienja (8) ta' Mejju 2008 fejn eccepew bir-rispett:-

1. Illi fl-ewwel lok u fil-mertu ta' dan l-incident gja gie deciz fil-kawza fl-ismijiet **<u>Aquatess Limited vs Alfred Vella et</u>** - Avviz Numru 375/2004DM nhar l-erbgha w ghoxrin (24) ta' Gunju 2005 u kwindi l-eccipjent m'ghandhom iwiegbu xejn fil-konfront tas-socjeta attrici li instabet f'din is-sentenza definittiva unikament responsabbli ghall-akkadut w ghad-danni konsegwenzjali rizultanti mill-incident li gara fit-tnejn w ghoxrin (22) t'Ottubru 2003 u li fih korriet Giulia Ellul Sullivan.

2. Illi ukoll bla pregudizzju ghas-suespost, l-esponenti ma kienu b'ebda mod responsabbli ghal dak li gara lil Giulia Ellul Sullivan fl-incident li gara fit-tnejn w ghoxrin (22) t'Ottubru 2003 waqt li Alfred Vella kien qed isuq il-vettura bin-numru ta' registrazzjoni HSY-017 proprjeta ta' Mario Muscat, liema incident gara unikament tort u htija t'impjegati tas-socjeta attrici u dana kif sejjer jigi ppruvat waqt it-trattazzjoni tal-kawza.

3. Illi 'n vista tal-premess l-ebda ammont ma huwa dovut lis-socjeta attrici w ghalhekk, it-talbiet taghha fil-konfront tal-eccipjent ghandhom jigu respinti bl-ispejjez.

Rat in-nota tas-socjeta attrici li pprezentata fl-atti nhar is-sitta (6) t'Ottubru 2008 li permezz taghha pprezentata l-affidavit ta' Angele Buhagiar li gie mmarkat bhala Dok. AB O1.

F'din l-affidavit Angele Buhagiar tghid li hija tahdem bhala manager fir-residenza ghall-anzjani 'Casa Serena'. Bhala residenza kienu ta' spiss jikru vannijiet minghand Co-operative Transport Services (Lilac Vans) u dawn il-vannijiet huma ddisinjati apposta sabiex jipprovdu servizzi ta' transport lil persuni bi bzonnijiet specjali. Huma jipprovdu wkoll *carers* biex jassistu lill-anzjani residenti, ghalkemm m'humiex responsabbli ghas-*set up* tal-anzjani fuq il-vann. Tghid li hija r-responsabilita' tas-sewwieq tal-vann li jispezzjona il-vann qabel ma sewwieq jitlaq bih.

Tispjega li nhar it-tnejn w ghoxrin (22) t'Ottubru 2003 ghall-habta tal-hdax ta' filghodu, l-vann kien miexi matul it-Triq St. Andrews, meta f'daqqa wahda karozza, li kienet quddiem il-vann, ghamlet U-Turn mhux mistennija w il-vann ha *brake* qawwi bil-konsegwenza li l-passiggieri fil-vann gew imbuttati 'l quddiem u fost il-passiggieri kien hemm Giulia Ellul Sullivan, li laqtghet irkobtejha mal-*panel* tal-van. Il-vann baqa' sejjer lejn ir-residenza u wara hatt il-passiggieri kollha. Meta waslu l-passiggieri, bdew jitkellmu dwar l-incident u Giulia Ellul Sullivan bdiet tilmenta bl-ugiegh u giet akkompanjata sal-isptar St. Philip's fejn giet ammessa bhala *in patient* ghal ftit granet u binha pprezenta l-kont taghha tal-isptar, lis-socjeta attrici li tiehu hsieb ir-residenza 'Casa Serena'. Dan il-kaz spicca l-Qorti u s-socjeta attrici spiccat sofriet danni fl-ammont ta' LM4218.76 rapprezentanti 'n kwantu ghal LM3,404 kont ta' l-isptar, LM385.67 interessi li gew likwidati mill-Qorti u LM430 spejjes gudizzjarji. Dan l-ammont in effetti thallas permezz ta' cekk wiehed indirizzat lil Dr. Renato Cefai. Oltre dan, is-socjeta attrici sofriet ukoll is-somma ta' LM650 bhala spejjes legali

dovuti lil Dottor Louis Bianchi, bhala rapprezentant legali tal-konvenuti l-ohra.

Rat is-sentenza moghtija minn din il-Qorti diversament preseduta fl-ismijiet **Aquatess Ltd vs Alfred Vella et** nhar id-disgha (9) t'Ottubru 2008 li tinsab inserita fl-atti a fol. 90 permezz ta' nota tar-Registratur tal-Qorti.

Semghet lil avukati tal-partijiet jittrattaw l-eccezzjoni tal-*res judicata* fis-seduta tat-tnejn w ghoxrin (22) t'April 2009.

Ikkunsidrat:-

Illi f'din l-istanza l-konvenuti eccepew in linea preliminari l-gudikat, u skond il-verbal tat-tnejn w ghoxrin (22) t'April 2009 il-kawza baqghet ghad-decizjoni fuq dan il-punt. Dan huwa hekk logiku 'n kwantu kif sancit fl-artikolu 730 tal-Kapitolu 12 l-eccezzjoni tar-*res judicata* ghandha dejjem tigi deciza b'kap separat qabel, jew flimkien mas-sentenza fuq il-meritu. Jekk dan ma jsirx, din l-ommissjoni ggib in-nullita tas-sentenza ("**Paolo Azzopardi -vs- Paolo Abela noe**", Appell Kummerc, 10 ta' Dicembru 1954).

Eccezzjoni bhal din ma tinvolvi l-ebda kontestazzjoni ta' fatt izda hi wahda ta' natura prettament guridika. Huwa mportanti pero`, w ghandu jinzamm dejjem in mira, illi l-principji legali nvoluti, jridu jinqraw mhux biss fl-isfond tal-gurisprudenza stabbilita in materja, izda fuq kollox unitament mal-fatti partikolari tal-kaz taht diskussjoni u tal-portata tas-sentenza precedenti. Fil-kaz *de quo*, dik moghtija fl-erbgha w ghoxrin (24) ta' Gunju 2005 fil-kawza bejn is-socjeta Aquatess Limited u l-konvenut Alfred Vella u s-socjeta attrici stess. (Avviz Numru 375/04/DM).

Tajjeb li qabel kull konsiderazzjoni ohra, tigi ribadita lenuncjazzjoni kaptata mid-decizjoni fl-ismijiet "**Francesco Aquilina -vs- Neg. Giuseppe Gasan et**", Appell Kummerc, 5 ta' Novembru 1934:

"*L-'exceptio rei judicatae' ghandha bhala fundament il-fatt tal-interess pubbliku, u wkoll ghaliex 'interest rei publicae ut sit finis litium'. Sentenza li ghaddiet 'in giudicato', jigifieri li ma tista' tappella minnha izjed, hija mizmuma bhala tajba u sewwa u tal-haqq - 'res judicata pro veritate habetur' - jigifieri l-fundament tal-'actio' u tal-'exceptio judicati' hija preskrizzjoni legali, u ghalhekk hija 'strictissimae interpretationis'.*"

Huwa maghruf li l-elementi tal-eccezzjoni tal-gudikat huma li s-sentenza ta' qabel kienet moghtija f'kawza bejn l-istess persuni fuq l-istess soggett u ghall-istess kawzali (*eadem personam, eadem res, eadem petendi*) bhal fil-kawza l-gdida. ("**Joseph Camilleri -vs- Lilian Mallia**", Appell, 5 ta' Ottubru 1998).

Stabbiliti dawn l-estremi, jrid jigi ezaminat jekk fil-kaz jirrikorrux l-elementi kollha tal-eccezzjoni kif pretiz mill-konvenuti.

Minn ezami tad-decizjoni tat-tletin (30) ta' Gunju 1999, jirrizulta li l-istanza *de quo* qed issir bejn uhud mill-istess persuni. Lanqas ma jidher li hemm diffikolta in kwantu jirrigwarda l-estrem tar-*ratio petendi* in kwantu fiz-zewg kawzi, l-kawzali ghat-talbiet hi ddentika.

In rigward tal-identita` tal-oggett tal-kawza l-gurisprudenza zviluppat il-hsieb aktar l-isfel imfisser.

Gie affermat illi hemm lok ghall-eccezzjoni tal-gudikat anki meta l-meritu tal-kaz (bhal fil-kaz in esami), ghalkemm distint minn dak tal-kawza ta' qabel, jifforma parti mill-istess haga jekk il-punt kontrovers ikun l-istess (**Vol. XXX P I p 131; "Dr. Jose` Herrera nomine -vs- Anthony Cassar et nomine"**, Appell Kummerc, 5 ta' Ottubru 1992).

Intqal ukoll illi ghalkemm biex jista' jigi nvokat il-gudikat, hemm bzonn l-identita` tal-oggett, din l-identita` ma hemmx bzonn tkun assoluta, basta li jkun hemm l-identita` fuq il-punt kontrovers, jew l-oggett fit-tieni citazzjoni jkun jidhol bhala parti integrali tal-oggett aktar

ampju dedott fl-ewwel citazzjoni ("**Antonio Abela -vs- Giuseppe Fenech**", Prim' Awla, Qorti Civili, 28 ta' Frar 1946). Li jfisser li l-atturi ma jkunux jistghu permezz ta' kawza ohra jifthu t-trattazzjoni tal-istess punti fl-istess kwistjoni li gja gew diskussi f'kawza deciza b'sentenza li gja ghaddiet f'gudikat ("**P.L. Roberto Tabone noe -vs- Joseph Cannataci**", Qorti Civili, Prim' Awla, 6 ta' Marzu 1946).

Hija proprju din il-linja difensjonali tal-konvenuti fl-istanza ezaminata, tant li huma jinvokaw proprju dawn l-ahhar zewg decizjonijiet appena citati, segwiti b'approvazzjoni fis-sentenzi fl-ismijiet **"Grazia Camilleri -vs- Antonio Sciberras"**, Appell Civili, 29 ta' Marzu 1957 u "**Carmelo Said et -vs- Nutar Dr. Giuseppe Cauchi**", Appell Civili, 20 ta' Ottubru 1958.

Gie pero` insenjat ukoll illi "sakemm ma jkunx hemm ebda decizjoni fuq il-vera kwistjoni kontroversa, u dik il-kwistjoni ma tkunx giet prekluza minn ebda decizjoni definittiva moghtija fil-gudizzju, l-istess kwistjoni tibqa' mhux deciza, u ma jistax mill-parti l-ohra jinghad li ghad-decizjoni josta l-gudikat." ("**Caterina Gerada vs Avukat Dr. Antonio Caruana**", Appell Civili, 7 ta' Marzu 1958);

Fiha ssokta jigi rilevat illi "*l-eccezzjoni tal-gudikat ghandha tigi ammessa b'cirkospezzjoni kbira; u dan aktar w aktar meta dik l-eccezzjoni jkollha l-effett li teskludi xi dritt, bhal meta si tratta minn incident processwali li jqum fil-kors tal-gudizzju, fejn ma jistax ikun hemm dak li jissejjah gudikat implicitu. Biex ikun hemm lok ghall-eccezzjoni tal-gudikat, hemm bzonn li l-kwistjoni tkun giet 'effettivament' deciza bis-sentenza ta' qabel, u mhux biss li setghet tigi deciza*."

Trasportati dawn il-principji ghal kaz taht konsiderazzjoni, jidher bil-wisq evidenti illi mhux biss tezula l-identita` tal-oggett, izda wkoll il-punt kontrovers huwa divers.

Illi minn dak li jirizulta mill-atti tal-kawza u li huwa rilevanti ghall-finijiet tal-eccezzjoni taht ezami, johrog car minn ezami tas-sentenza esebita a fol 91 fl-ismijiet **Aquatess Limited vs Alfred Vella ghal kull interess li jista**

jkollhom l-istess Co-operative Transport u Care Services Limited, jirrizulta li l-azzjoni kienet wahda ta' kundanna ta' hlas kagunati minn incident awtomobilistiku li sehh fit-tnejn w ghoxrin (22) t'Ottubru 2003, fejn korriet Giulia Ellul Sullivan. Jirrizulta wkoll li s-socjeta attrici odjerna kienet kontumaci fil-proceduri li kienu ghaddejjin w ghalhekk, is-socjeta Aquatess Limited, kienet cediet l-atti fil-konfront tal-konvenuti l-ohra, il-konvenuti odjerni u zammet ferm il-pretensjoni taghhom fil-konfront tas-socjeta attrici odjerna. Illi f'dik il-kawza, s-socjeta attrici m'ikkontestatx ir-responsabilita tal-incident w in segwitu, giet kkundannata thallas is-somma ta' LM3403 pretiza mis-socjeta odjerna minghand il-konvenuti, oltre l-ispejjez w imghaxijiet dovuti 'n konessjoni ma dik is-sentenza.

Illi jinghad li ghal dak li jirrigwarda l-punti ta' dritt marbuta mal-eccezzjoni taht ezami, jinghad li llum il-gurnata hemm qbil generali kemm fid-dottrina u kif ukoll fis-sentenzi tal-Qrati, dwar x'inhuwa mehtieg biex l-eccezzjoni tal-gudikat tista' tintlaqa'. Tlieta huma l-elementi li jmisshom jigu murija minn min iqanqal l-eccezzjoni biex din issehh. Dawn l-elementi huma l-istess oggett (*eadem res*), l-istess partijiet (*eadem personae*) u l-istess mertu (*eadem causa petendi*). Huwa siewi li wiehed izomm quddiem ghajnejh ukoll il-massima li biex dik l-eccezzjoni tirnexxi, jehtieg li t-tliet elementi jkunu jikkonkorru, ghax fin-nuqqas, ma jistax jinghad li l-haga hija l-istess (*nisi omnia concurrunt, alia res est*).

Illi l-eccezzjoni tal-gudikat tissemma fl-artikolu 730 tal-Kodici tal-Organizzazzjoni u Procedura Civili bhala wahda li dwarha ghandha tinghata decizjoni b'kap ghaliha, wkoll jekk tinqata' flimkien mal-mertu fid-decizjoni ahharija.
Illi, kif inghad f'ghadd ta' decizjonijiet, l-eccezzjoni tal-gudikat ghandha bhala sisien taghha, l-interess pubbliku u hija mahsuba biex thares ic-certezza tal-jeddijiet li jkunu gew definiti f'sentenza, li tbieghed il-possibilita' ta' decizjonijiet li jmorru kontra xulxin u li ttemm il-possibilita' ta' kwestjonijiet li jibqghu miftuha bi hsara tal-jeddijiet stabbiliti bis-sentenza li tkun inghatat.

Illi minhabba fil-fatt li dik l-eccezzjoni timmira li twaqqaf azzjoni li jkun altrimenti jisthoqqilha tigi meqjusa minn Qorti, l-eccezzjoni tal-gudikat ghandha tkun t'interpretazzjoni dejqa, tant li, f'kaz ta' dubju, l-gudikant ghandu jaqta' kontra dik l-eccezzjoni; (Ara, per ezempju, App. iv. **5.10.1998** fil-kawza fl-ismijiet **J. Camilleri vs L. Mallia**.)

Illi, min-naha l-ohra, dan il-principju huwa mwiezen b'dak l-iehor daqstant ghaqli li, fejn kwestjoni tkun giet definita u trattata, s-sentenza ssir irrevokabbli jekk, wara li tigi appellata jew ritrattata, tigi konfermata; jew, jekk ma tigix appellata jew ritrattata fiz-zmien li tippreskrivi l-li ma ssir l-ebda procedura ohra li tattakka lil dik is-sentenza. (Ara P.A.**11.3.1949** fil-kawza fl-ismijiet **Cassar Parnis vs Soler (Kollez. Vol:XXXIII.ii.344).**
Dan il-principju jissahhah meta l-kwestjoni li dwarha tinfetah it-tieni kawza, jkun diga' jezisti fil-waqt li tinghata s-sentenza fl-ewwel kawza. (P.A. GV **27.6.1995** fil-kawza fl-ismijiet **A.P. Farrugia noe vs T. Borg Reveille et**).

Illi fil-kawza prezenti, l-attur jaghmilha cara li m'hemmx kontestazzjoni dwar is-sentenza li ghaliha jirreferu l-konvenuti, ghaliex ma qal xejn li imur *contrario senso* ghal dak hemm kontenut, imma jghid li l-eccezzjoni tal-gudikat, ma tapplikax ghall-kaz tieghu, ghaliex f'din il-kawza odjerna, l-partijiet m'humiex identici bhal dawk tal-kawza deciza fl-erbgha w ghoxrin (24) ta' Gunju 2004, u li kienet il-bazi li fuqha din il-Qorti (diversament preseduta) tat id-decizjoni taghha. Illi ghalkemm huwa minnu li l-partijiet m'humiex identici, l-mertu tal-kawza huwa l-istess u s-socjeta odjerna kienet imharrka fil-kawza l-ohra w ghazlet li tibqa kontumaci. Ma jidhirx lanqas li hija pprezentat xi appell, w ghalhekk giet, li accettat dak deciz fil-konfront taghha.

Illi ghalhekk, m'hemmx dubbju, li dik is-sentenza tikkostitwixxi stat fil-konfront tas-socjeta attrici.

Illi dwar dan il-punt, inqalghu ghadd ta' diffikultajiet matul iz-zmien dwar it-tifsira xierqa li jmissha tinghata lill-frazi l-"istess kawzali" (*eadem causa petendi*), l-izjed dwar

kemm ghandha titwessa' t-tifsira tal-identita' bejn dak li jkun gie deciz u dak li jkun qieghed jintalab fit-tieni kawza.

Illi din il-Qorti fittxet l-ghejun ta' dritt li minnhom carcet u xxettlet id-duttrina tal-gudikat f'dan ir-rigward, b'mod partikolari dak li jghallmu l-awturi **Aubry**, **Rau** u **Laurent**. M'huwiex ghalxejn li l-ligi tipprovdi li s-sentenza ghandha tkun motivata u li jinghataw ir-ragunijiet li fuqhom il-Qorti tkun sejset id-decizjoni taghha. Huwa minhabba dawk ir-ragunijiet, li wiehed jista' jifhem x'ikun wassal lill-Qorti taqta' l-kawza, kif fil-fatt qatghetha. Kien ghalhekk li jinghad li d-dispozittiv ta' sentenza m'ghandux jittiehed separatament mill-motivat, imma ghandu jigi minn dan definit u spjegat.

Illi dan it-taghlim gie mfisser u mtenni wkoll b'mod car hafna fis-sentenza tal-Qorti tal-Appell tas-sitta w ghoxrin (**26) ta' Mejju 1967** fil-kawza fl-ismijiet **<u>Grima vs Fava et</u>** li ghaliha u r-rassenja ta' gurisprudenza msemmijin fiha ssir riferenza.

Illi, fil-qosor jinghad li, jekk bejn it-talbiet tat-tieni kawza u dak li gie deciz fl-ewwel kawza jkun hemm kontradizzjoni u impossibilita' ta' ko-ezistenza, allura jirrikorri r-rekwizit tal-identita' tal-oggett li jikkostitwixxi dan l-element kostitutiv tal-eccezzjoni tal-gudikat.

Illi l-Qorti qieset sewwa l-pozizzjoni mfissra miz-zewg nahat dwar dan l-element w issib li l-attur ma hux mghejun fl-argument tieghu minn dak li tassew sehh.

Il-Qorti tibda biex tghid li ma tifhimx ghaliex l-attur halla s-sentenza moghtija f'Gunju tas-sena 2004 ghaddejja u ma ressaq minnha l-ebda appell. Dik is-sentenza holqot stat fil-konfront tieghu dwar il-pretensjonijiet imressqin kontrih mill-imharrka socjeta Aquatess Limited.

Illi, fid-dawl ta' dawn l-osservazzjonijiet, il-Qorti tasal ghall-fehma, li dan l-element tal-eccezzjoni, huwa ippruvat kif imiss.

Ghal dawn ir-ragunijiet, il-Qorti qeghda tiddeciedi dwar l-ewwel eccezzjoni tal-imharkin konvenuti billi tilqa' l-istess eccezzjoni tal-gudikat, u b'hekk tehlihom milli joqghodu fil-kawza.
Bl-ispejjez kontra l-attur.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------